

gyére vonatkozó dokumentumai címen honlapot nyitottak a témának (<http://1956.vfmk.hu/>). A honlapon a könyvtár korabeli hírlapállományáról, nyomtatványgyűjteményéről, a megye 1956-hoz kapcsolódó emlékhelyeiről, emlékműveiről lehet tájékozódni, s mindezt a megyére vonatkozó bibliográfia egészíti ki.

„1956-tal szembenézve kell választ találnunk arra az alapvető kérdésre, hogyan lehet végső soron pozitívan minősíteni, hogy a mai magyar könyvtárügy alapjai – akárhogyan is forgatjuk a szót – egy társadalmi-gazdasági csődbe vezető rendszerben jöttek létre. Hogyan sikerült megannyi kontraproduktív beavatkozás ellenére, vi-

TARTALOM

Kezdőlap

Hírlapok

Nyomtatványok

Emlékművek, emlékhelyek

Irodalom

Az 1956-os forradalom
Jász-Nagykun-Szolnok megyére vonatkozó dokumentumai
a Verseghy Ferenc Könyvtárban

Hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van,
nemcsak a puskacsőben,
nemcsak a börtönökben,

nemcsak a vallatászatokban,
nemcsak az éjszakában
káltó ór szavában,
ott zsarnokság van
[...]

mert ahol zsarnokság van,
minden hában,
a dal is, az ilyen hű,
akármilyen mű,

mert ott áll
eleve sírodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is nelsz szolgál.

Ilyés Gyula
Egy mondat a zsarnokságról (részletek)

Rajzolta: Chiovini Ferenc, linolettba metszette: Gács Mihály
 Megjelent: A Nép Lapja. (A Szolnok Megyei Forradalmi Munkástanács lapja) 1956. november 1.
Mártírjaink holtteste felett tesszünk esküt, hogy a magyar függetlenség és szabadság ügyét végleg diáddalá juttatjuk.
Miféle vezetőség az, amely csak a tömeg kényszerítésére tett néhány létova lépést. Tíz év alatt elég áldozatot követelt az önkény.
Most a szovjet hadsereget hozták a magyar forradalom elfojtására! [A Nép Lapja, 1956. október 27., 2. o.]

Kérjük, ha rendelkezik olyan 1956-ra vonatkozó dokumentummal,
 melyet e szolgáltatás számára felajánlana, keresse meg intézményünket,
 vagy írjon a tbelat@vfmk.hu e-mail címre!

A Könyvtári Intézet közreadásában megjelenő 3K októberi ünnepi száma is tartalmaz ilyen dokumentumokat, így például az OSZK Ideiglenes Nemzeti Bizottságának 1956. október 30-ai keltezésű, szakmapolitikai indíttatású közleményét. A közlemény mellett különös értéket képvisel az ugyancsak az OSZK INB-jének megfogalmazásában készült, *A magyar könyvtárügy szervezete* című előterjesztés.

A 3K októberi számába *Kocsy Anikó* a korabeli sajtóból összegyűjtött néhány, a könyvtárosok, a levéltárosok, a muzeológusok szakmai mentalitását tükröző írást.

Az emlékülést az OSZK V. szintjén elhelyezett emléktábla megkoszorúzása követte. Koszorút helyeztek el az MKE, a KSH Központi Könyvtára, az OSZK nevében, valamint a Füzéki-emlékdíjat alapító testvér maga.

Az emlékülésen és a koszorúzáson részt vevőktől Bakos Klára búcsúzott. Megemlítette, hogy a közelmúltban jutott a tudomására, hogy Füzéki Istvánnak nincs jelzett sírja. Az MKE nevében megígérte, hogy a Rákoskeresztúri temető 301-es parcellájában méltó emléket állít az egyesület.

Az emlékülésről és Füzéki-emlékdíj átadásáról szóló beszámolómm lezárásaként Papp István előadásának záró gondolatait szeretném megosztani az olvasókkal:

szonylag csekély lemaradással lépést tartani a világ könyvtárügyével? '56 jelentősége könyvtári szempontból is több annál, mint amit az a néhány hősies és euforikus nap nyújtott: 1956-ból a szocialista magyar könyvtárügy problémája mered ránk. Mi is annak a lényege, hogyan működött, miképpen változott, mit adott az embereknek, mi a maradandó, mi az elvetendő abban, amit oly sokan, egymástól különbözőek és egymáshoz mégis hasonlóak hoztunk létre és adtunk át társainknak és utódainknak? Tegyük most már ők azt, amit tenni kell és tenni lehet.”

Haraszti Pálné

Holle anyó, Csillagszedő Márió, Bölcs Hiánypótló és a többiek

Hosszú kirándulásom a Balaton egyik legszebb pontjáról, Fonyódról indult, érintve a fővárost, majd onnan a célállomás nótakirályáról elnevezett Dankó Pista Intercityvel futott be Szegedre.

A Somogyi-könyvtár gyermekkönyvtárosai sokat ígérő másfél napra hívtak minket, amelyről a kollégák gazdagon megtöltött tarisznyával térhettek haza. Volt abban játék, jókedv, akadtak apró

meglepetések, szívet melengető történetek, beszélgetések, nyitottság, ötletek, a közös séta emléke, este a cukrászdában eltöltött idő, egyszerűen sok minden, amiből még sokáig töltekezhetünk.

Amikor a napsütéses pénteki napon végigsétáltam a macskaköves Dóm téren a Fogadalmi templom mellett, hogy eljussak a könyvtárig, arra gondoltam, eleven történelembe csöppentem, ahol minden téglá, szobor, a hatalmas tér, a sokat megélt fák mind a kultúra részei, csakúgy, mint a belváros egésze. Minden önkéntelenül a jobbnak, többnek lenni érzését sugallja, egyszerű lehet ilyen környezetben kulturálódni, élni.

A szakmai találkozón rám legnagyobb hatással, nem titkolom, *Boldizsár Ildikó* volt, neve nem ismeretlen a gyermekirodalommal foglalkozók körében. Korábban egy róla szóló írásban a neve mellett ezt olvastam: a mesék szerelme. Vajon mit jelent ez igazán? – kérdeztem magamtól. Előadása végén már értettem: huszonöt éves mesekutatói tapasztalatot, s hogy ez milyen izgalmas és gazdag lehetett, annak felismeréséhez elég volt meghallgatni őt. Írásait nemcsak kitűnő ajánlásai, a történeteken való kalauzolás miatt olvastam eddig is, hanem mert folyton azt éreztem, hogy mondatai, gondolatai a mesék világán túl, a mindennapjaimban is igazak és hasznosíthatók. Abban a háromnegyed órában, amíg beszélt, többször elhangzott: „A mesék élni segítenek!” Valóban, benne van a mesékben az egész életünk, a születéstől, az útírány-választástól a párkeresésen át a halálig. Előadását a mesék gyógyító erejéről az is lélegzetvisszafojtva hallgatta, aki korábban már látta, hallotta Ildikót. Létezik olyan helyzet, élet és halál határán, amikor nem a csoda, hanem csak a mese segíthet? A huszonnégy hétre született magzat története ezt látszik igazolni. A szülők magnóra mondták az általa válogatott meséket, s a belőlük áradó melegség, fény a már ismerős hangokon tolmácsolva (és természetesen az orvosok munkája révén) meghozta a várva várt eredményt. A műszerek egy idő után pozitív jeleket kezdtek mutatni. Johanna nemrég ünnepelte egyéves születésnapját, jól van.

Sokan tapasztaltuk már, hogy egy igazán jó történet, meseregény még az osztály legrendbontóbb tagját is elvarázsolta, nagyra nyitott szemmel várta a folytatást, a csöngetés után még szünetre is elfelejtett kimenni. Erre is képes a mese, de a lelki egyensúlyt veszített ember szá-

mára is segítségül szolgálhat, erre is hallhattunk példákat. Aki még többet szeretne tudni erről a témáról, annak ajánlom figyelmébe a www.meseterapia.hu weboldalt.

Hallhattunk egy hosszas előadást a mai magyar gyermeklíráról, amelyben a kelleténél talán több szó esett a múlt klasszikusairól, mint kortárs íróinkról, és örültünk volna, ha *Juhász Erzsébet*, a szarvasi Tessedik Sámuel Főiskola docense több versidézet mellett beszél költőinkről. Rögtön mondanivalója elején elhangzott egy lelembozó, de helytálló megállapítás: a közművelődési könyvtárakban a kölcsönzött könyveknek csak tíz százaléka verseskötet. Sajnos igaz, épp ezért (is) nem ártott volna néhány jól hasznosítható javaslattal előállni arra vonatkozólag, hogyan változtassunk ezen az állapoton. Persze a kreatív, folyton új praktikákon gondolkodó gyermekkönyvtáros úgyis kitalálja a maga kis birodalmában. Vagy már teszi ezt most is eredményesen.

A versek másképp üzennek, másfajta élményhez juttatnak, mint egy jó regény vagy történet. Meg kell találnunk a módját, hogy kedvet csináljunk hozzájuk. Szerintem a titok csak ebben áll. Egyszerű példa jut eszembe mindig, ha valaki azt emlegeti a környezetemben, hogy a gyereke nem szeret olvasni, nem szereti a könyveket, verseket: hány gyerek szereti meg magától, különösebb rábeszélés nélkül a tejet? Nagyon kevesen! Én kis lényeket varázsolnék az asztal köré, akik láthatatlanok ugyan, de tudom és bizonygatom, hogy napról-napra jobban érzik magukat, egészen kivirultak ettől a tápláló italtól, és a huncutságaik is valahogy egyre jobban sikerülnek, mióta reggelire ezt isszák.

Sajnos nem elég csak odadugni a gyerek orra elé Kiss Ottó, Lackfi János vagy Varró Dániel kötetét és azt mondani rájuk, hogy jók. Ennél azért több kell!

A kollégák léleküdítő esti programként hangversenyre hívtak minket a könyvtár emeletére, amelyen a Lyra Művészeti Iskola tanárai, növendékei szórakoztattak. Sajnálhatják azok a gyermekkönyvtárosok, akik inkább a hazautazást választották.

A szombat délelőtt ígért még egy népmeseelemzést, amely egészében véve számomra kicsit már tudományosan hangzott. Előfordult, hogy elveszítettem fonalat, de számos értékes, érdekes gondolatra irányította rá a figyelmet, s köz-

ben arra gondoltam, milyen jó lenne, ha mesét mondó pedagógusaink is hallanák. Például: Közös fellelőségünk, hogy megismerjük a gyerekek a népmese motívumait (sárkány, boszorkány stb.). A minták, a modellek ugyanis személyiségjegyekké válhatnak. Mit mutat még a mesében egy égitest a napszakon kívül? Mi a királylány fogyatékoságában elrejtett üzenet? Egy királyi tartozékban burkolt jelentést is felfedezhetünk – és hosszan folytathatnám a sort. *Koszecz Sándor* népmeseutató sokunkat meglepett, és a „nahát, tényleg!” felismeréséhez jutott el.

Nem hagyhatom ki azt a rendkívül alapos tájékoztatást sem, amit *Sudár Annamária* irodalmi szerkesztő adott nekünk a Neumann-ház szolgáltatásaival kapcsolatban (www.neumann-haz.hu).

Ha gyerekeknek igényes internetes oldalt akarunk mutatni mesékkel, versekkel, mondókákkal, az Olvasni jó!-t bátran figyelmükbe ajánlhatjuk. A honlapon számos hasznos oktatási segédletet is találunk, többek között a Jeles napokat. Ez minden nap kapcsán több évfordulóra, emlékezni valóra mutat rá. Érdeemes rendszeresen használni tájékoztatásra, de a mindennapi munkánkban is nagy segítség lehet.

Kulcsár Annamária, Palánkainé Sebők Zsuzsanna és Andóczy Balogh Éva, a Somogyi-könyvtár gyermekkönyvtárosai tizenöt év gyermekfoglalkozásaiból egy könyvre valót állítottak össze és tettek közzé, amely a *Megszelídített történetek* címet kapta. A segédanyag megvásárolható, sokan már ott lecsaptunk rá. Főként kötelező olvasmányok kerültek bele, új színben, feldolgozásban. Azért, hogy olvashatóbbak, élvezhetőbbek legyenek, nem hiányzik belőlük az ötletesség, játékosság sem. A közös felfedezés élményére invitáltak minket, és egy perc alatt a Százholdas Pagonyban találtuk magunkat. Én voltam Nyuszi, és néhány barátommal segítettünk a beszorult Micimackón, miután jó pár bödön mézet befalt. Azon kívül, hogy oldotta a hangulatot, leleményességünket is megcsillantattuk, és jókat kacagtunk. Az volt az érzésem, miközben az eltelt évekről, közös munkáról beszéltek, hogy nagyon szeretik azt, amit csinálnak, nemcsak úgy teszik a dolgukat, hanem lélek van abban. Kedves emlék marad a náluk eltöltött idő, csakúgy, mint a gyermekkönyvtár bájos hangulata a sok rajzzal, a külön meseszobával,

benne a mesefával, az állatos párnákkal. Izgalmas lehet a szegedi gyermekkönyvtár tagjának lenni.

A kollégák mindent megtettek, hogy igazán jól érezzük magunkat ezen a konferencián, érezhető ez a később érkezett köszönő, méltató üzenetekből is.

Végül muszáj idéznem egy csurgói kollégám még a pályám elején nekem szánt mondatát: „Gyermekkönyvtárosnak lenni a legcsodálatosabb munka a világon.”

Bízom benne, hogy minden kedves kollégám így éli meg.

Láng Edit,

Eötvös Károly Városi Könyvtár, Fonyód

„Neki életeleme, vezérlő csillaga lett a folytonos szellemi építkezés.”*

A 80 éves Hajdu Géza köszöntése

Hajdu Géza könyvtárosi tevékenységének elismeréséül több ünnepség megtartására került sor Szegeden és Hódmezővásárhelyen.

Az első alkalommal április 6-án a szegedi Somogyi-könyvtárban, megyei továbbképzés keretében, mint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Csongrád Megyei Szervezetének tizenkét évén át megválasztott elnökét, a megyei módszertani feladatok hatékony megvalósulásáért felelős szakembert köszöntötték a megye hajdani és jelenlegi könyvtárosai, valamint *Ott József*, a Csongrád Megyei Közgyűlés általános alelnöke is.

Másnap, 2006. április 7-én, születésének napján, a Szegedi Szalonban került sor a következő ünnepségre, melynek a mottója *„Tettem, amiként tehettem”*, címe *„Megérteni, nem ítélni akartam”* volt. Az estet a Bartók Béla Művelődési Központ, a Somogyi-könyvtár és a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar (SZTE JGYTFK) Könyvtártudományi Tanszéke szervezte meg. Elsőként *Simoncsics János* igazgató olvasta fel *Berecz András* sorait, majd *Ivánovics Tünde* népdalénekes énekelt az ünnepeltnek. Ezt kö-

* Idézet Domokos László köszöntőjéből